

Žitarice- svetsko tržište i trgovina

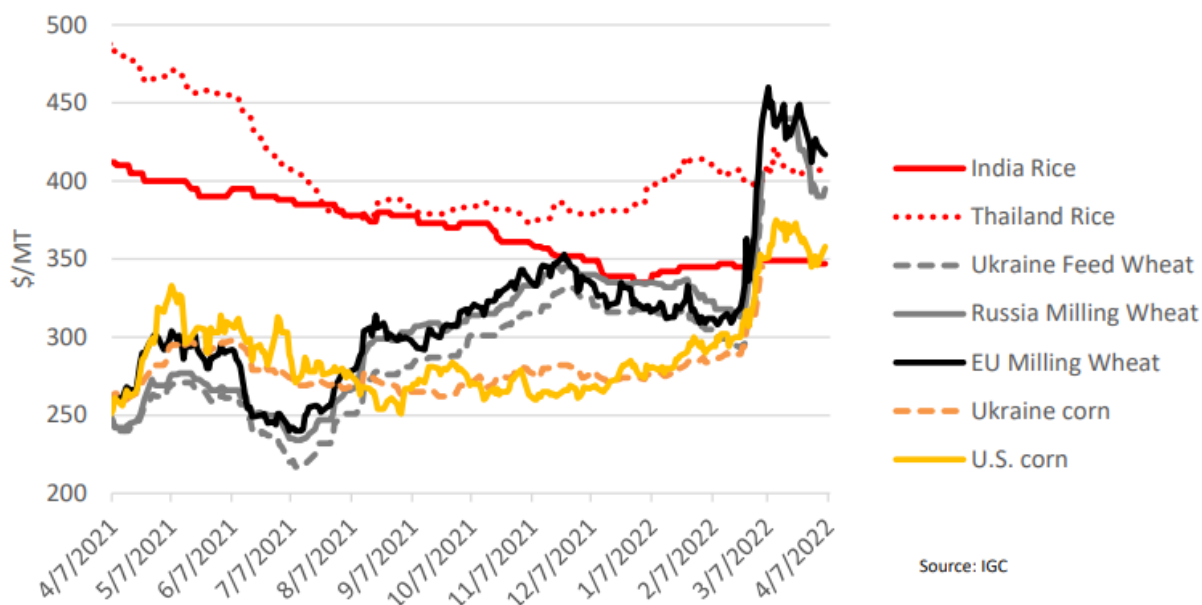

Figure 1 Cene izvoza žitarica

Tokom proteklih nekoliko nedelja, svetsko tržište žitarica bilo je značajno pogođeno ruskom invazijom Ukrajine i skoro potpunim prekidom ukrajinskog izvoza žitarica. Ukrajina je bila jedna od većih izvoznika pšenice i kukuruza. Kao rezultat prekida izvoza pojavilo se iznenadno preusmerenje potražnje na druge dobavljače i izvanredno povećanje izvoznih cena za te žitarice. Dok ukrajinski proizvodi više nisu dostupni, zemlja se bori da počne sa isporukom koristeći železnicu umesto more. Ruske cene pšenice i izvoz nastavljaju sa porastom, što rezultira izvesnim izjednačavanjem cena. Izvozne cene kukuruza su blago smanjene sa neminovnom žetvom u Južnoj Americi, ali ostaju istorijski visoke.

U potpunoj suprotnosti sa rekordnim cenama kukuruza i skoro rekordnim cenama pšenice tokom prošlog meseca, cene pirinča su ostale izuzetno stabilne usred dovoljnih zaliha i bez smetnji kod velikih izvoznika. U stvari, proizvođači iz Indije, najvećeg dobavljača pirinča, bili su statični i trenutno su ispod glavnih izvoznih cena i za pšenicu i za kukuruz. Tokom poslednjih nekoliko decenija, cene izvoza pšenice samo su nakratko premašile pirinač 2007. i 2008. godine, a cene izvoza kukuruza nikada nisu bile iznad pirinča.

Nedavni fenomen stabilnih cena pirinča i viših cena pšenice može uticati na izbor potrošača. Zemlje koje konzumiraju pšenicu kao osnovnu sirovinu verovatno neće iznenada promeniti kupovne navike, ali zemlje sa potrošačima i pšenice i pirinča mogu preferirati pirinač na osnovu relativno niže cene. Podсахarska Afrika je region osetljiv na cene koji troši približno jednake količine obe žitarice i može prebaciti potrošnju na pirinač niže cene ili lokalne alternative.

Iako se pirinač obično ne koristi za ishranu zbog svojih tipično viših cena i nepovoljnijog profila nutritivne vrednosti, upotreba malih količina za hranu nije neuobičajena u velikim zemljama koje proizvode pirinač, posebno u zemljama istočne i jugoistočne Azije poput Kine, Južne Koreje, Japana i Tajlanda. Ove godine Kina i Vijetnam uvozi znatno više pirinča koji bi mogao da se koristi za ishranu.

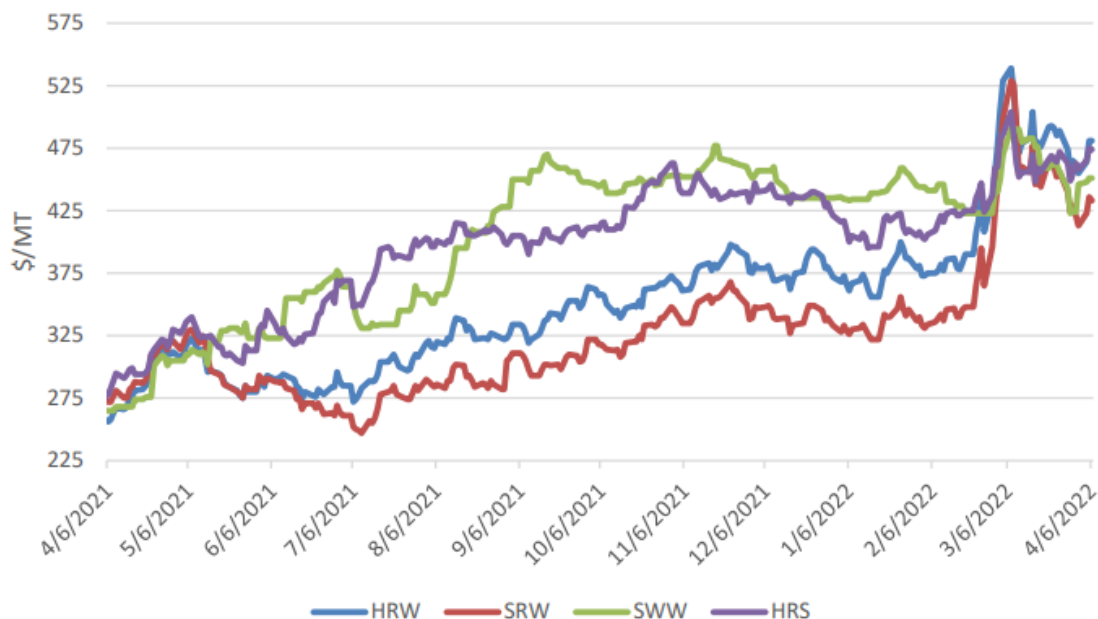
PŠENICA

PREGLED ZA 2021/22 GODINU

Globalna proizvodnja je ovog meseca porasla prvenstveno na većim usevama u Argentini i Pakistanu, što je blago nadoknađeno smanjenjem u EU. Globalna potrošnja je porasla ovog meseca sa više hrane i preostale upotrebe u Ukrajini; veće upotrebe hrane, semena i industrije u Indiji i Pakistanu. Krajnje zalihe se revidiraju niže ovog meseca prvenstveno zbog smanjenja u Indiji i pale su za 4 procenta na globalnom nivou u odnosu na prethodnu godinu. Predviđa se da će uvoz biti manji ovog meseca sa smanjenjem za Egipat, EU, Irak i Tursku. Izvoz opada za EU i Ukrajinu, ali delimično je nadoknađen povećanjem za Brazil i Rusiju. Sezonska prosečna poljoprivredna cena Sjedinjenih Američkih Država je povećana za 10 centi po bušelu na 7,60 dolara.

CENE PŠENICE

Sve ponude u SAD su pale od martovskog izveštaja WASDE-a (Procene Svetske Poljoprivredne Potražnje i Ponude) kako su tržišta počela da se prilagođavaju prateći skokove prošlog meseca zajedno sa smanjenim interesovanjem za američki izvoz sa trenutnim cenama. Cena Hard Red Spring pšenice je pala za 30 dolara po toni u odnosu na prošli mesec na 474 dolara zbog slabe potražnje iz jugoistočne Azije i Kine. Cena Soft White Winter (SWW) pšenice je opala od 40 dolara po toni u odnosu sa 451 dolara, a cena Soft White Winter (SWW) pšenice je opala na 58 dolara po toni sa 481 dolara međutim, loši uslovi u Oklahomi, Teksasu i Kansasu nastavljaju da održavaju povišene cene. Soft Red Winter pšenica se ustaljila na 433 dolara, što je pad od 96 dolara po toni.

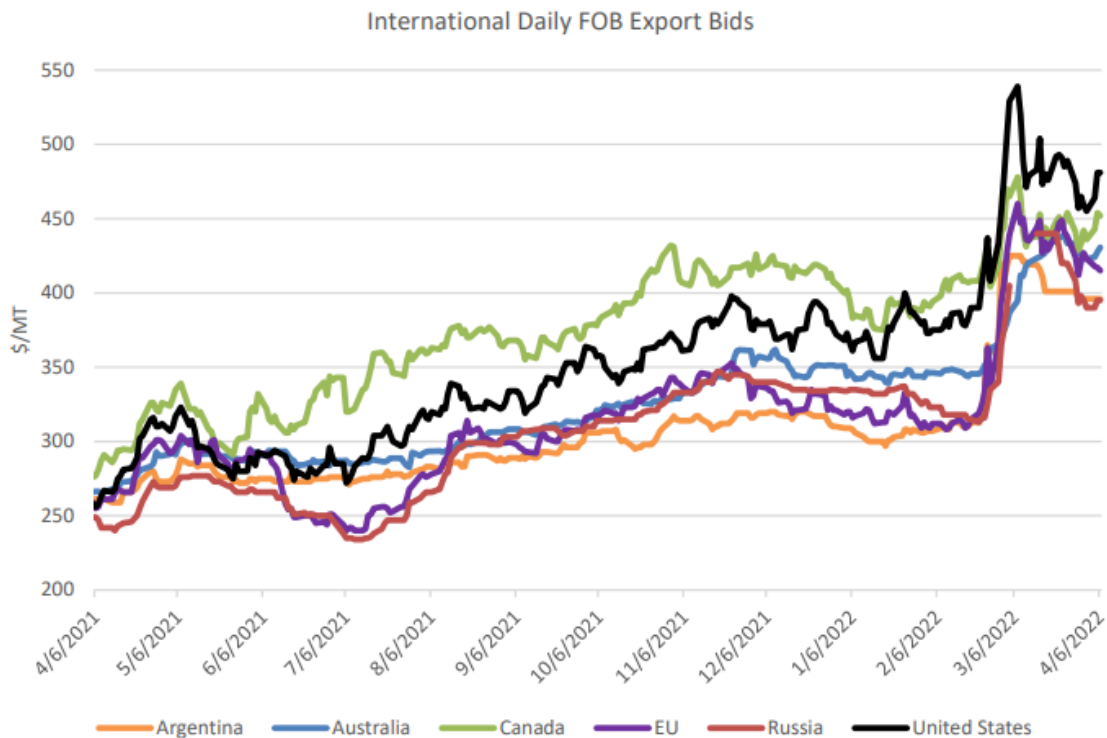

Slika 1 . SAD dnevne FOB ponude za izvoz

Globalne cene pšenice za većinu velikih izvoznika pale su tokom prošlog meseca, dok se tržište donekle smirilo nakon skokova cena posle ruske invazije na Ukrajinu. Kanadske cene su pale sa 35 dolara po toni u odnosu na prethodni mesec, dok su argentinske ponude pale sa 29 dolara po toni. Američke ponude su pale sa 58 dolara po toni sa prigušenim globalnim interesovanjem za američki izvoz po visokim cenama. Na osnovu izveštaja, ponude u EU su pale 45 dolara po toni nakon tekućih pregovora između Indije i nekih velikih uvoznika, uključujući Egipat. Cene u Rusiji su pale 10 dolara po toni usred pretežno umerenih uslova za zimske useve i kontinuirane mogućnosti izvoza sa Crnog mora. Za razliku od pada na drugim mestima, australijske kotacije su porasle za 36 dolara po toni zbog velike međunarodne potražnje, posebno sa tržišta u podsaharskoj Africi i jugoistočnoj Aziji.

Argentina	Australia	Canada	EU	Russia	United States
\$396	\$431	\$452	\$415	\$395	\$481

Note: As of April 6, 2022

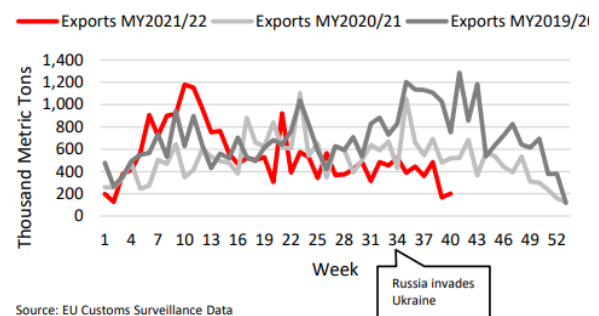

Slika 2 Internacionalne dnevne FOB ponude za izvoz

KARAKTERISTIKE TRŽIŠTA

Prognoza izvoza pšenice u EU smanjena nakon usporavanja tempa izvoza

Prognoza izvoza EU za 2021/22 godinu je smanjena 3,5 miliona tona do 34,0 miliona prvenstveno kao odraz sporije isporuke trgovinskog bloka. Dva člana, Bugarska i Mađarska daju prioritet održavanju zaliha da bi se borile protiv visokih domaćih cena usled Rusko-Ukrajinskog rata. Izvoz je bio spor u poslednjem tromesečju, EU podaci carinskog nadzora ukazuju na izvoz od oko 2 miliona tona tokom januara i februara. Ovo je sličan temo postavljenom u 2020/21 godini, kada je godišnji izvoz bio 29,7 miliona tona, i znatno ispod 2019/20, kada je godišnji izvoz bio 39,8 miliona tona.

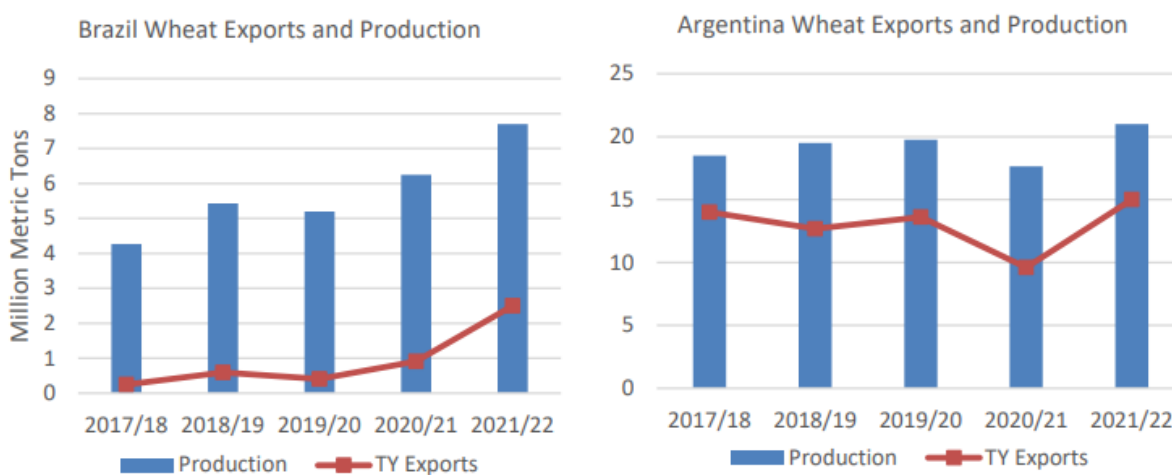
Source: EU Customs Surveillance Data

Izvoz pšenice iz EU je visoko koncentrisan: pet najvećih izvoznika pšenice u EU (Francuska, Nemačka, Rumunija, Poljska i Litvanija) čine 80 odsto ukupnog izvoza pšenice. Dakle, posebno vredi napomenuti da je veliki deo pada izvoza rezultat usporavanja iz Francuske, Litvanije i Poljske. Izvoz iz Francuske u Alžir posebno je usporen nakon uvida diplomatskog spora da je alžirska državna agencija za trgovinu žitom zaustavila sav uvoz pšenice od svog primarnog dobavljača. Alžir je počeo da kupuje rusku pšenicu 2021/22. prvi put za 5 godina i takođe je počeo da kupuje od Argentine. Litvanija je imala manji procenjeni rod nego što se ranije očekivalo i smanjila je isporuke u Nigeriju i Alžir. Poljska je takođe manje izvozila u Alžir, kao i u Saudijsku Arabiju i Južnu Afriku.

Očekuje se da će Bugarska i Mađarska, koje zajedno čine 8 odsto izvoza pšenice u EU izvoziti manje pšenice do kraja trgovinske godine kako su njihove vlade uvele ograničenja izvoza žitarica koja su u suprotnosti sa propisima EU. U početku bugarska vlada najavila je da će obustaviti sav izvoz pšenice u nastojanju da izgradi nacionalne rezerve. Od 7. aprila carinici nastavljaju da odlažu izvoz i vrše 24-časovne provere izvoznih tereta zajedno sa Nacionalnom agencijom za prihode i drugim organima. Ovo nije uobičajena praksa i jeste izazvalo usporavanje trgovine. Mađarska, koja čini samo 1 odsto izvoza pšenice u EU, napravila je korak dalje, zabrana svakog izvoza žitarica u cilju borbe protiv visokih domaćih cena hrane.

U budućnosti se očekuje da će se izvoz iz EU ubrzati tokom poslednjeg kvartala tržišne godine kako se kupci budu udaljavali od ukrajinskih zaliha. Da bi se dostigla smanjena prognoza od 34,0 miliona tona, izvoz iz EU će morati da dostigne u proseku 3,5 miliona tona mesečno od aprila do juna. Dok je Alžir nedavno postao više zavisn od crnomorske pšenice, a navodno je kupio većinu martovskog tendera iz Francuske, označavajući preokret od nedavnog isključenja iz ponude. Povećana kupovina iz Egipta, Turske, Jordana, Nigerije i drugih subsaharskih afričkih tržišta bi trebalo da obezbedi vetar u leđa neophodan da izvoz iz EU zatvori trgovinsku godinu prema revidiranoj prognozi.

Južnoamerički izvoz pšenice skočio kako bi nadoknadio zalihe u Crnom moru

Slika 4 Izvoz pšenice iz Brazila i Argentine

Rekordni usevi pšenice u Argentini i Brazilu su obezbedili velike zalihe za izvoz dok se glavnu uvoznici bore da pronađu alternativne izvore pšenice usred prekida u ukrajinskom izvozu.

Brazil, tradicionalni neto uvoznik pšenice, je iskoristio prednost snažne globalne potražnje za uvozom, pooštravanje globalne zalihe i povišene međunarodne cene da proširi svoj izvoz. 2021/22 godine izvoz, koji se povećao 800.000 tona ovog meseca na 2,5 miliona, se se skoro utrostručio od prošlogodišnjeg izvoza i skoro je dostigao svoj rekord iz 2010/11 godine. Brazil, koji obično povećanja izvoz u decembru i smanjenji u aprilu je do sada izvezao 2,1 milion tona. Mesečni izvoz u decembru, januaru i februaru je dostigao rekordni nivoi. U poređenju sa prethodnim godinama, Brazil je značajno proširio svoj izvoz u Saudijsku Arabiju, Indoneziju, Maroko, Pakistan i Tursku.

Argentina je inače vodeći globalni izvoznik pšenice. Izvoz 2021/22 je prilagođen za 500.000 tona ovog meseca na 15,0 miliona, što je povećanje od 56 procenata u odnosu na prethodni godine i premašuje svoj rekord iz 2017/18 godine za 1,0 milion tona. Argentina obično povećava izvoz u novembru nakon žetve, dostiže vrhunac u januaru i opada u Aprilu. Ukupan izvoz u ovoj godini iznosi 11,5 miliona tona i februarSKI izvoz dostigao je rekord. Podaci o utovaru plovila ukazuje da je izvoz u martu ostao iznad 2,0 miliona tona. Osim čestog kupca Brazila, velike destinacije uključuju Indoneziju, Alžir, Maroko, Čile, Keniju i Nigeriju.

Uvozna tržišta osetljiva na cenu, posebno na Bliskom istoku, u Africi i jugoistočnoj Aziji, nastavljaju da imaju snažnu potražnju za pšenicom po konkurentnim cenama jer ukrajinska pšenica tipično niže cene ostaje nepristupačna. Ponude za izvoz iz Argentine ostaju nešto manje od 400 dolara po toni, dok su vrednosti jedinice brazilskog izvoza u februaru prosečno iznosile 295 dolara po toni, što obe ponude čini atraktivnom alternativom usred globalnog eskaliranja cene i pratećim rekordnim i skoro rekordnim izvozom u 2021/22.

